

KOD _____

Åsa Holm**Totalt 7 frågor, maximalt 25 poäng**

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Åsa Holm, 22 år, är student i lärarprogrammet. Hon hyr ett studentrum och brukar ta bussen de fyra kilometrarna till högskolan. Åsa har inte börjat med någon regelbunden fysisk motion sedan idrottstimmarna under gymnasietiden. Hon sitter mycket och när hon räknar fram sitt BMI, utifrån en kvällstidningsbilaga, så är det 28, i överviktszonen mellan normalvikt och fetma. När hon går uppför trappor så känns det tungt i bröstet, och det piper lite när hon andas. En kylig vårdag beslutar hon sig för att förbättra sitt hälsotillstånd och följer med kamraten Annika, sjuksköterskestudent, på en joggingrunda. Annika håller god fart och Åsa hänger på. Åh, vad det tar emot! Åsa får allt tyngre att andas, vilket gör henne rädd och ångestfylld. Hon vilar och orkar bara tala kortfattat. Annika uppfattar situationens allvar och kör Åsa till den vårdcentral där du är sjuksköterska.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ EN VÅRDCENTRAL

Annika anmäler Åsas ankomst till sekreteraren vid väntrummet. Du blir genast tillkallad och registrerar en ångestfylld, lite blek ung kvinna som andas ansträngt, med hjälp av axlar och skuldror. Läkaren, som är underrättad om Åsas situation, förväntas komma inom fem minuter. Du ledsagar Åsa och Annika in i ett behandlingsrum.

1. a) *Vilka frågor bör du varligt försöka ställa till Åsa i väntan på läkarens ankomst? Näm 6 relevanta frågor! (3p)*

- b) *Beskriv 3 åtgärder du utför i syfte att underlätta andningen och 3 kontroller som du gör i syfte att bedöma andningen, i väntan på läkarens ankomst. (3p)*

3 åtgärder för att underlätta andningen (1,5 p).

3 kontroller för att bedöma andningen (1,5 p).

KOD

Åsa Holm, 22 år, väger lite för mycket. När hon går uppför trappor så känns det tungt i bröstet, och det piper lite när hon andas. En kylig vårdag beslutar hon sig för att förbättra sitt hälsotillstånd och följer med kamraten Annika på en joggingrunda. Åsa får allt tyngre att andas, vilket gör henne rädd och ångestfylld. Hon vilar och orkar bara tala kortfattat. Annika uppfattar situationens allvar och kör Åsa till den vårdcentral där du är sjuksköterska. Du registrerar en ångestfylld, lite blek ung kvinna, som andas ansträngt med hjälp av axlar och skuldror. Läkaren förväntas komma inom fem minuter. Du tar hand om Åsa.

Under tiden som du försöker inge Åsa lugn och andas i lugn takt tillsammans med henne, får du veta vad som hänt. Hon upplever att det tar emot och är tungt att andas. Åsa sitter framåtlutad över ett stadigt bord. Du registrerar hennes andningsmönster och hör hur det piper på utandning. Då hon är lite blek i ansiktet mäter du syrgassaturationen med pulsoxymeter. Värdet är inom normalgränsen. Läppar och naglar har fin färg. Åsa talar om att hon har mediciner att inhalera mot allergisk astma, Berotec® (kortverkande beta 2-stimulerare) och Becotide® (kortikosteroider), men att hon sällan tar dem. Det finns en journal på hemortens vårdcentral. Läkaren ansluter sig till er. Hon lyssnar på Åsa, hennes lungor och tar del av de uppgifter, som du tagit fram. Läkaren konstaterar att Åsa fått en akut attack av astma bronkiale, sannolikt utlöst av överansträngning och kall luft.

Åsa ordineras akutbehandling mot astmaattacken:

- inhalation Ventoline® 2 mg/ml (kortverkande Beta 2-stimulerare) 5 mg
- inhalation Atrovent® 0,25 mg/ml (antikolinergika) 0,5 mg
- per os: tablett Betapred® á 0,5 mg (glukokortikoid) 4 mg att lösa i vatten

2. a) *Ventoline® och Atrovent® ska inhaleras via nebulisator. Hur många ml Ventoline® respektive Atrovent® och hur många tablett Betapred® ger du Åsa för att genomföra ordinationen? Visa också dina uträkningar! För att få poäng krävs att alla svar är korrekta, d v s rätt mängder och korrekta uträkningar. (2p)*

b) *Åsa känner inte till Atrovent® och Betapred® och undrar varför hon får dessa läkemedel. Berätta för Åsa vilken effekt som eftersträvas med respektive läkemedel! (1p)*

Atrovent® (antikolinergika)

Betapred® (kortikosteroider)

KOD

Åsa Holm, 22 år, väger lite för mycket. När hon går uppför trappor så känns det tungt i bröstet, och det piper lite när hon andas. En kylig vårdag beslutar hon sig för att förbättra sitt hälsotillstånd och följer med kamraten Annika på en joggingrunda. Åsa får allt tyngre att andas, vilket gör henne rädd och ångestfylld. Hon vilar och orkar bara tala kortfattat. Annika uppfattar situationens allvar och kör Åsa till den vårdcentral där du är sjuksköterska. Du registrerar en ångestfylld, lite blek ung kvinna, som andas ansträngt med hjälp av axlar och skuldror. Du genomför olika åtgärder för att underlätta för Åsas andningsarbete.

Åsa har god effekt av läkemedelsbehandlingen, som vidgat bronkerna och verkat avsvällande på andningsvägarnas inflammerade slemhinnor. Efter några timmars vila, varm dryck och övervakning får hon åka hem. Annika kommer att vara nära Åsa som får en skriftlig behandlingsplan och instrueras om vikten av att använda sina mediciner; inhalation Berotec® (kortverkande beta 2-stimulerare), inhalation Becotide® (kortikosteroider) och en tiodagarsbehandling med tablett Prednisolon® (kortikosteroider). Åsa får en tid för återbesök.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRALEN

Då Åsa kom in akut med astmaattack fanns indikationer på bristande compliance, d v s motvillighet och bristande följsamhet i att använda läkemedlen mot astma på det sätt de ordinerats. Din uppgift i samband med återbesöket är att motivera och undervisa Åsa om egenvårdsåtgärder vid astma samt vad astma är.

3. a) *I ditt samtal med Åsa vill du veta hur hon sköter sin medicinering nu och varför hon inte tidigare använt medicinerna enligt ordination. Nämn 6 olika tänkbara relevanta skäl till att Åsa inte använt sina mediciner enligt ordination! (3p)*

Under samtalet får du veta att Åsa för ett fysiskt inaktivt liv. Hon sitter mesta tiden, både på högskolan och hemma, och hon har börjat röka igen. Hon känner sig inte tillfreds med övervikten. Du bedömer att Åsa har behov av stöd i att ändra sin livsstil på flera områden, men du ser cigaretterna som den största riskfaktorn just nu.

3. b) *Hur stödjer du Åsa i att genomföra rökstopp? Ange 3 relevanta strategier och motivera dessa! (3 p)*

KOD**DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRALEN**

Du vårdade Åsa Holm, 22 år, då hon hade en akut attack av astma bronkiale. Åsa har haft svårt att acceptera att hon har astma. Hon har en skeptisk inställning till alla typer av läkemedel och tror att det är bäst att försöka "härdas lungorna" utan mediciner. Hon har inte heller riktigt förstått vad som händer i andningsvägarna vid astma, och hur läkemedlen kan förebygga besvär. Du undervisar henne. Beträffande rökavvänjning utgår du ifrån Åsas motiv till att sluta, och de fördelar och nackdelar som hon ser i samband med det. Du tar del av hennes erfarenheter från tidigare lyckade och misslyckade försök att sluta, och erbjuder henne nikotinersättning. Åsa anmäler sig till en sluta röka-grupp.

4. *Vilket råd ger du Åsa beträffande motion? Motivera din ståndpunkt! (2p)*

Du bedömer att Åsa nu har kunskap för att klara sin egenvård, och att hon är motiverad till livsstilsförändringar. Du erbjuder fortsatta uppföljande och motiverande samtal. Inom kort måste Åsa Holm åter akut uppsöka sjukvården, nu p g a tilltagande ont i magen. Hon trodde först att det var menstruationsvärk, men det känns mer i naveltrakten och hon mår också illa. Efter undersökning på akutmottagningen läggs hon in på kirurgisk vårdavdelning med diagnosen "bukobservation, appendicit?". Hon fastar, får parenteral vätskeersättning, och beroende på tillståndets utveckling kan laparoskopi eller laparotomi ske senare under dagen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

5. *Vad bedömer du regelbundet och systematiskt, d v s vilka frågor ställer du och vad undersöker du i relation till Åsas bukstatus som kan visa om tillståndet förändrats/förvärrats? Ge 6 relevanta förslag på vad som bör ingå i din bedömning av bukstatus. Du ska inte ge förslag på blodprover! (3p) (I*-markerat svar måste finnas med för full poäng på frågan.)*

KOD _____

Åsa Holm, 22 år, som har astma har också buksmärter p g a misstänkt appendicit. Du frågar hur hon mår nu jämfört med tidigare, och känner samtidigt på pulsen. Du frågar om/hur smärtan förändrats, och känner försiktigt om buken är hård. Smärtan har nu "vandrat" mot högra nedre delen av buken, vilket talar för appendicit. Åsa fastar och anmäls till operation.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

6. *Vilka kontroller och åtgärder, utöver fasta, ska utifrån ditt omvårdnadsansvar vara utförda före operation? Ange 6 relevanta kontroller/åtgärder! (3p) (5 *-markerade svar måste finnas med för full poäng på frågan.)*

Åsas inflammerade blindtarm avlägsnas via laparoskopi, och efter ett par timmars omvårdnad på uppvakningsavdelningen är hon tillbaka på den kirurgiska vårdavdelningen. Du träffar Åsa morgonen dagen efter operationen, och hon förväntas bli utskriven till sitt hem efter lunch. Åsa skattar sin postoperativa smärta till fyra på en VAS-sticka.

7. *Vilken typ av vanligt förekommande analgetika ska du inte ge Åsa utan särskilt samråd med henne och läkare med tanke på astma, och varför? (2p)*